

Кримінальні процесуальні документи

Лекція 1. Загальні засади складання кримінальних процесуальних документів

Поняття та сутність процесуальних документів

Кримінально- процесуальні документи - це письмові документи, складені на підставі кримінально- процесуального закону уповноваженим на те суб'єктом у зв'язку із виконанням процесуальних дій або прийняттям процесуальних рішень, у якому зафіксована інформація про хід і результати кримінально- процесуальної діяльності.

Документ виступає матеріальним носієм інформації про юридичні факти, забезпечує доказування та гарантує захист прав учасників. Процесуальна форма та офіційне оформлення надають документу юридичної значимості.

Акт-документ

Запис про вчинення або
результат процесуальної дії

Юридичний факт

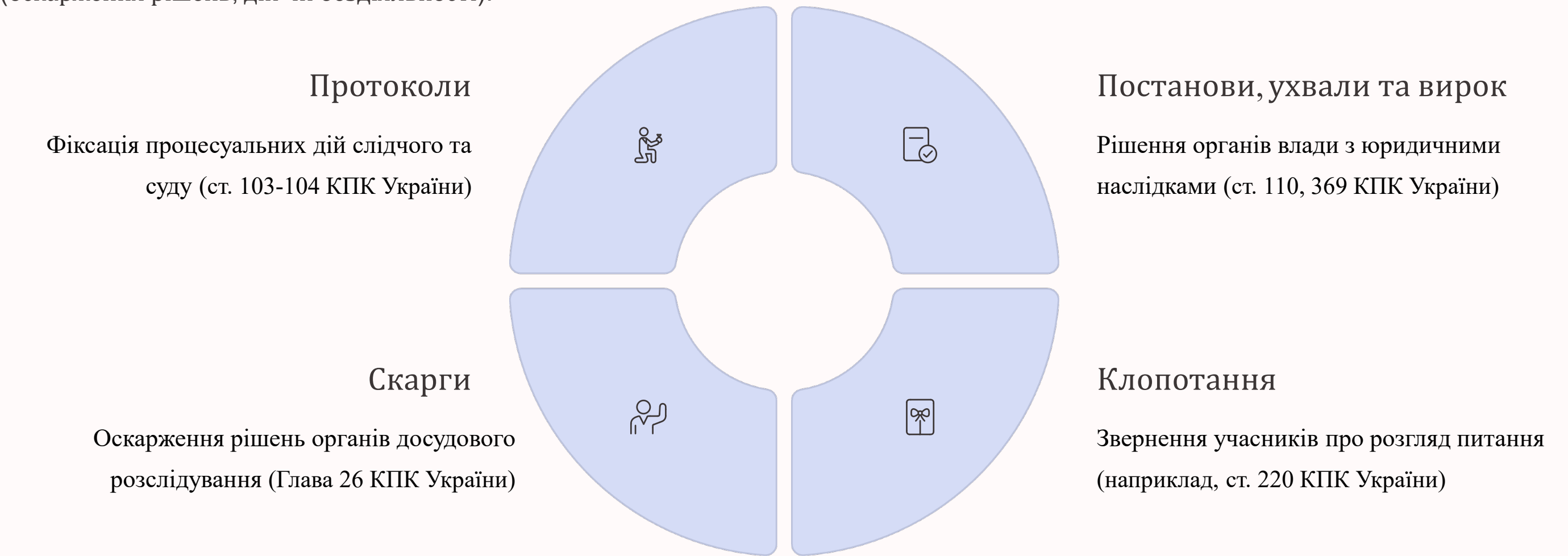
Обставина, яка є підставою для
виникнення чи зміни юридичних
наслідків

Фіксація

Офіційне засвідчення подій, дій, обставин та рішень

Класифікація за суб'єктами та стадіями

Кримінальні процесуальні документи розподіляються за суб'єктами їх видання. Слідчий та прокурор (органи досудового розслідування) складають протоколи (для фіксації дій, напр., протокол обшуку, допиту) та виносять постанови (процесуальні рішення, напр., про закриття провадження, про визнання потерпілим). Слідчий суддя та Суд приймають рішення у формі ухвал (щодо процедурних питань, напр., застосування запобіжних заходів, дозвіл на обшук) та вироків (рішення суду по суті обвинувачення). Учасники провадження (напр., захисник, потерпілий, підозрюваний) реалізують свої права через подання клопотань (прохання про вчинення дій) та скарг (оскарження рішень, дій чи бездіяльності).

Класифікація за змістом та стадіями

За стадіями провадження документи змінюються: досудова стадія включає протоколи слідчих дій, постанови слідчого та прокурора; судове провадження характеризується судовими ухвалами та протоколами судового засідання; пеляційна/касаційна стадія містить апеляційні/касаційні скарги та ухвали/постанови відповідних судів. За змістом розрізняють процесуальні рішення, протоколи та звернення учасників провадження.

Досудова стадія

- Протоколи допитів
- Протоколи обшуків
- Постанови про затримання
- Постанова про закриття крим.провадження(ст. 284 КПК)

Судові стадії

- Ухвали про запобіжні заходи
- Протоколи засідань
- Вироки та ухвали
- Апеляційна скарга (ст. 395 КПК)
- Касаційна скарга (ст. 424 КПК)

Вимоги до процесуальних документів згідно з КПК

КПК встановлює єдині вимоги до судових рішень (законність, обґрунтованість та вмотивованість – ст. 370 КПК). Законність означає відповідність чинному законодавству. Обґрунтованість передбачає, що рішення ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом. Вмотивованість вимагає викладення належних та достатніх мотивів та підстав прийнятого рішення. Процесуальні документи, якими оформлюються ці рішення, складаються в письмовій або (у визначених законом випадках) електронній формі та містити всі передбачені законом обов'язкові реквізити.

1

Законність

Суворі відповідність нормам кримінального процесуального закону

2

Обґрунтованість

Підставою є встановлені в матеріалах провадження факти

3

Мотивованість

Викладення причин, підстав та логіки прийнятого рішення

Обов'язкові реквізити документів

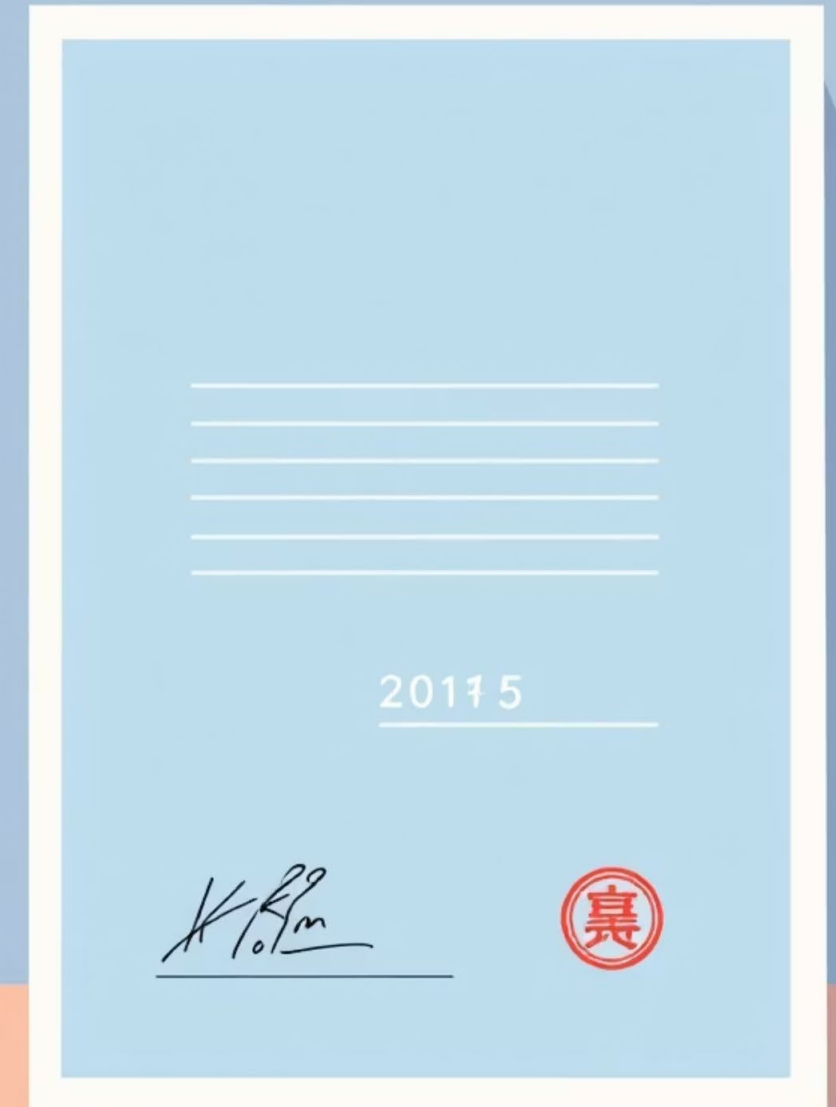
Процесуальні документи у кримінальному провадженні складаються з дотриманням вимог, встановлених КПК для конкретного виду документа. Як правило, основні процесуальні документи повинні містити: місце і дату складання (для протоколів процесуальних дій – обов'язково і час проведення), найменування органу досудового розслідування, прокуратури чи суду, посадову особу, яка склала документ (її ПІБ та посада), особистий підпис уповноваженої особи.

Реквізити

- Місце та дата складання
- Час (за необхідності)
- Посадова особа/суб'єкт
- Підпис

Форма

- Письмова форма
- Електронна форма
- Кваліфікований електронний підпис (КЕП)
- Технічні засоби

Мова провадження та стильові вимоги

Кримінальне провадження здійснюється державною мовою України — українською. Учасники мають право на перекладача. Документи складаються з дотриманням офіційно- ділового стилю та з використанням точної, коректної юридичної термінології. Формулювання мають бути однозначними, нейтральними та лаконічними. Стандартизація та уніфікація забезпечують зрозумілість документів для всіх учасників провадження.

Мовні вимоги

- Державна мова (ст.29 КПК)
- Право на перекладача (СТ. 68 КПК)
- Офіційно- діловий стиль
- Юридична термінологія

Якість викладення

- Точність формулювань
- Однозначність змісту
- Нейтральний тон
- Лаконічність викладу

Структура та логічна послідовність

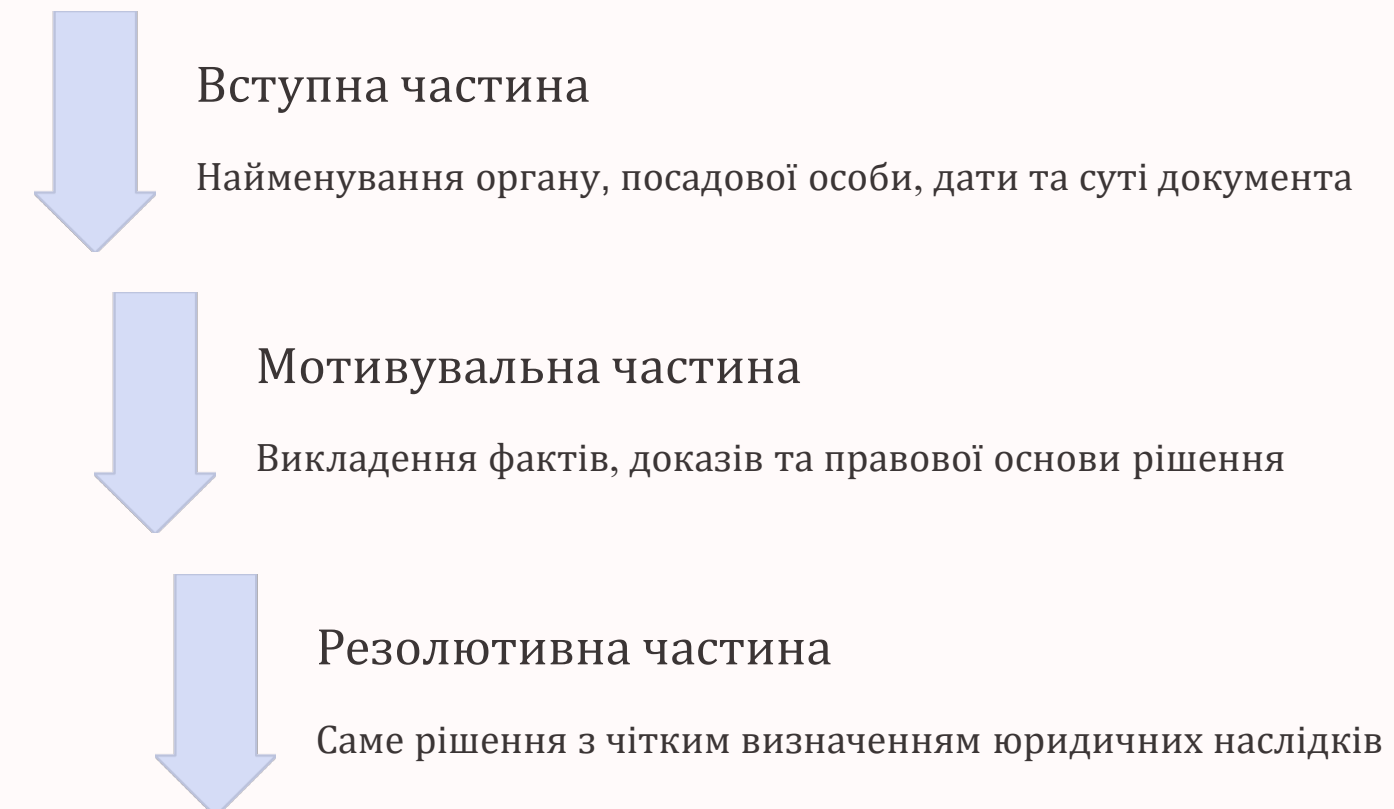
Кримінально-процесуальні документи мають стандартизовану структуру.

1. Вступна частина містить відомості про місце та час ухвалення рішення, його назву, найменування органу та посадової особи (або склад суду), що його прийняли, а також суть питання, яке вирішується.

2. Мотивувальна частина містить виклад обставин, встановлених під час провадження, мотиви, з яких суб'єкт ухвалення рішення виходив, посилання на докази, що підтверджують ці обставини, та положення закону (правову основу), якими він керувався.

3. Резолютивна частина містить безпосередній висновок (саме рішення), чітке формулювання його юридичних наслідків та, у передбачених КПК випадках, вказівку на порядок і строк оскарження рішення.

Дотримання цієї структури та логічної послідовності викладу є необхідною умовою для забезпечення законності, обґрунтованості та вмотивованості процесуального рішення (ч. 1 ст. 110 КПК України), що гарантує його правову значимість та зрозумілість для всіх учасників провадження.

Юридичне та доказове значення

Процесуальні документи мають комплексне правове значення. Юридичне (регулятивне) значення полягає в тому, що документи виступають як юридичні факти. Вони спрямовані на виникнення, зміну або припинення кримінальних процесуальних правовідносин, а їх зміст є обов'язковим для виконання (ст.21 КПК). Доказове значення(ст.84 та 99 КПК) полягає в тому, що документи є одним із видів джерел доказів при встановленні фактичних обставин справи. Гарантійна (правоохоронна) функція докуменів є те, що вони виступають гарантією забезпечення і законних інтересів учасників провадження та забезпечують право на справедливий судовий розгляд (ст. 20,24,27 КПК, ст.6 Конвенції).

Юридичне (регулятивне) значення

Виникнення правових наслідків та обов'язковість для учасників

Доказове значення

Джерело доказів при встановленні фактичних обставин

Гарантійна (правоохоронна) функція

Захист прав учасників та право на справедливий суд

Висновки

Кримінально- процесуальні документи є ключовим ынструментов реалызацыъ завданъ крмынального провадження (ст.2) та дотримання його загальних засад (ст.8 та 9 , 21). Неухильне дотримання вимог щодо форми (ст.10 4,10 5), змісту, структури (ст.110) та мови(ст.29) забезпечує законність та обґрунтованість та вмотивованість (ч.1 ст.110) рішень та дій органів досудового розслідування, прокуратури та суду. Належне процесуальне оформлення виступає гарантією захисту прав, свобод та законних інтересів учасників провадження, надаючи їм можливість ефективного оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст.24, Глава 26)

→ Дотримання форми та реквізитів

Надає документу юридичної сили

→ Чітка структура та логіка

Забезпечує логічність, послідовність та зрозумілість рішення для всіх учасників

→ Точна термінологія та мова

Є складовою принципу юридичної визначеності та гарантує права учасників